

ישחרי מן שבעה נחתומין וקאל רב שרירא זיל אלמסקמ אלדי יביע אלכבו ואלאדאם (י"ד ב'); המפול. קאל רב שרירא זיל אלדי יביע אלכבו ואלאדאם מן שני נחתומין לא אכלר (י"ד ב'); וקאל ר' שרירא זיל במגריפות של סתכת חרד (י"ז ב'); וקאל שרירא כופה באלערבי מטרפה. והי אלתנור אלדמיק אלמכני עלי אלארץ וליום פיה לוף (מ"א ב'); בכוכליאר ... וקאל ר' שרירא דאיר באדאם סלל אלכור כקול והכהנים מוקפין ועומדין כסין כוכליאר (מ"ב ב'); שבעים אמה ושיוורים סבעין דראע וזמין קאל ר' שרירא אלזמט מא בין אלכבהאם ואלאצבע אלדי יליח בפתח אליר (מ"ט א—ב).

רב האי. נובלות ... ופי' רבי האי זיל תמרי זיקי וחזי מא סקט מן אלחמאר אלנאצל מן קווה אדריח (ח' ב'); הסקריקון אלנצאכ. ופי' רב האי נאון זיל אלסלמאן אלקאהר (ל"ז א'); ופסר ר' האי זיל סוליור הגרוף גרה צפרו) יחמא פוחא אלמא. אנמיכו גראר רוסי ואחד קראם אלאכר ימלא אלגואני

הפלט²) סוחר והוא הקונה מנחתומים הרבה ומוכר ליחידים. והתלמוד הירושלמי אמר שהוא זה הקונה מן שבעה נחתומין³). ואמר רב שרירא זיל החנוני המוכר לחם ולפתן. המפול⁴) אמר רב שרירא זיל המוכר לחם ולפתן מן שני נחתומין לא יותר. ואמר ר' שרירא זיל: במגריפות⁵) של מתכת ברזל.

ואמר שרירא כופה⁶) בערבית מטרפה. והוא התנור הקטן הכנוי על האדמה ואין בו חרס.

בכוכליאר⁷) ואמר רב שרירא: עגול בראש כמין צניף. כמו שאמרו⁸) ... שבעים אמה ושיוורים⁹) שבעים אמה ושני סופים. אמר רב שרירא הסיפ הוא מה שבין הכהן והאצבע הסמוכה לו בפתיחת חיר¹⁰).

...תמרי זיקי¹¹) והוא הנופל מן התמרים המבושלים מכה הרוח. הסקריקון¹²) האנס. ופירש רב האי זיל: הסלך האלם. ופירש ר' האי זיל: סוליור הגרוף¹³) כד צהובה מחסמים בה את המים. אנמיכו¹⁴) כדים ביצנמינוים אחד בצר השני ממלאים את הפנימי גחלים ואת החצון מים.

1. צ"ל: צפרא. 2. שם פיה מ"ד.
3. פיה ח"ד: איזהו מנפול רבי ר' ינאי אמרי השעה פלשיון ועשרה נחתומין. תוספוא מן דתוספוא וחד מן דתריי. אוצרות התורה אוצרות השות
4. שם. וצ"ל: המפול.
5. שכריות פיה מ"ב. ולפנינו: במגריפות. 6. שבת פ"ג מ"ב.
7. שם פ"ו מ"ג. ועיי' אוצר הגאונים עמ' 60 סי' קפ"ח.
8. יוסא כ"ה א'. 9. ערובין פ"ב מ"ה.
10. ועיי' להלן פירוש דומה לזה בשם רב נחשון.
11. ברכות מ' ב'. 12. בכורים פ"ב מ"ג.
13. שבת פ"ג מ"ד. 14. שם.

גמר וימלא אֵלֶכְרָאנִי מֵא (מִיב א'); ופסר ר' האירי פורפת על האבן או על האיגוז אֵלֶאורֶא: אלא אשתמלתא אֵלִי מראה (2) בגאנכ פִּיגוֹז אֵן כאנת זאוריתאה מלפופה עֵלְוִיז חגר או גוזה או דרחם יגוז אֵן תלרנ כה יום אלסכת אלא כאן מלפופה מן יום אלגמקה (מִיג ב').

וקאל ר' האירי ז"ל אלא וגרת פי מסכת שבת פי אלמשנה יקול ען אמר מן אלסמור פטור פלאך אלפעל חראם לכנה אלא פעלה לם תגב עֵלִיה סקילה אֵן כאן מויד ולא קרבן חמאת אֵן כאן שוגג. פשתאן בין מא יקול פטור ובין מא יקול מותר לֵאן אלמותר חלאר ואלפטור חראם אלא מואצט מלכוצה קיל פיהם פטור והו חלאר ופי לאלך קאלו אלחכ' ז"ל כל פטורי דשבת פטור אבל אסור בר מהני תלת. אלאולי מן כאן פי ברנה דמל או בלרה פפגרהא פאן כאן קצדה אלראג מא פיהא מן אלסלה ארטכת גאיו לאלך. ואן כאן קצדה יעסל להא פם לא יגוז כקול המפים מורסא בשבת אם לעשות לה פה חיוב ואם להוציא את חלה פטור. ומן דללת לה שוכה או זגאנה או שצויה פי לחמה יגוז לה אֵן ילרנהא באברה כקוליהם מחט שציר ליוטול כה את הקין. ואלתאלתה קול ישב אדם על הפתח ולא מלהו (מִיג ב') וישב חשני ומלהו חשני חיוב. ישב הראשון ומלהו ובא חשני וישב בצרו אע"פ שעמד הראשו והלך לו חשני פטור. ויענו בלאלך פטור ומותר (מִיג א—ב')

את חכוש ואת הכדכד לתהוב בו (שבת פ"ז מ"א) קאל ר' האירי ז"ל מלה אלא דפן וסט תבן שי מן אלמאכול ואלמשרוב יום אלסכת להתי ידפא

ופירש רב האירי פורפת על האבן או על האיגוז (1) כפתורים אם הם באים יחד בצדה של אשה מותר אם עטיפתם כרוכה על אבן או אגוז או דרחם (פעם של כסף). מותרת לצאת בהם ביום השבת אם היה כרוך מיום הששי.

ואמר ר' האירי ז"ל: אם תמצא במס' שבת במשנה שיאמר על ענין מן הענינים פטור הרי הפעולה הזאת אסורה, אבל אם עשה זאת אינו חייב סקילה אם היה מויד, ולא קרבן חמאת אם היה שוגג. וההבדל בין אם יאמר פטור ובין אם יאמר מותר, שהמותר מותר (לגמרי) והפטור אסור, מלבד מקומות מיוחדים שנאמר בהם פטור והוא מותר. ובוז אסרו החכמים ז"ל: כל פטורי דשבת פטור אבל אסור בר מהני תלת (2) הראשון, מי שהיתה בגופו בועה (פכיעה) או מורסא (עיר שרישה) ופתח אותה, אם היתה כונתו להוציא מה שיש בה מן הליחה מותר, ואם היתה כונתו לעשות לה פה אסור, כמו שאמרו (3)... וסי שנכנס לו קוץ או זכוכית או סחב בבשרו הותר לו להוציאו בחפץ, כמו שאמרו (4)... והדבר השלישי (5) מה שאמרו (6)... והכונה בזה פטור ומותר.

ואמר רב האירי ז"ל כמו אם טמן בתוך תבן דבר מן חמאכל וחמסקה ביום השבת כדי שיתחמם ויצא לגלות מעליו (יגלה) בשני הכלים האלה.

1. שם פ"ו מ"ו. ועי' אוצח"ג לשבת עמ' 54. 2. שבת ג' א'. 3. שם ק"ז א'.

4. תוסה שהשמיט את הצד נחש בשבת. 5. שם ק"ז ב'. 6. שם.

ואררד יפתש עליה פבהאתין אלמניותין (מ"ו א'); לפילוספה ותקרא למורידמה קאל אלתלמוד משום כאקא ופמר אלמאון ז"ל מחלב וקאל ר' הארי ז"ל קירומי בור שלכרקי הוורד בו אם יש ברנלו חמטין מתרפא סמי חנוות (מ"ו א'). סכין ומדיתין אותו ... ובלבד שלא יזונו בו אכר (קניא א') ולכן לא יתרכו בה עצו. וקאל ר' הארי ז"ל מעני דלאך ירשו עליה אלמא (מ"ו ב'). ואמרו מלמד שתקן שלמה לישראל ערובין ונטילת ידים (ערובין כ"א א') שהיו ישראל קודם שלמה מתעסקין במלחמות רבות ולפיכך תיקנה בימיו שהיו לו נחת ושלוש מכל סביבו. וכ"כ ר' הארי גאון ז"ל בתשובותיו (מ-ט א'). כל השמרות העולות בערכאות של גוים ... (גימין י" ב') ורב הארי גאון ז"ל לם יגבי כתב אלהבה ענדהם (מ"ו א').

קאל ר' הארי גאון ז"ל מן מונבאת אלגורה וזו אתגאה אלתהמה וזו אלתלאט אליר פי אלמאל אלתלאט לא יקף לראנה אן כאנה פיה ודאלך כאלשרכא ואלכאל וארארים יעני אלאכאר ואלאמראה ואלגלמאן אלמתצרפין פי אלמאואל כמא נצת אלמשנה ואלו נשבעין שלא בטענה וכו'. ומעני קול' שלא בטענה הו' אנה ולו לם ידעי עלו אלמטלוב שריא מחדודא ולא מעלומא כל קאל למל קר לנתני פיה ואנא מטאלכך ברמין פיגב פי אלחכם אן יחלף לה וכו'.

לפילוספה² (שבת קמ"ו א') וקרא לקורידמה. אמר התלמוד משום באקא³ ופירש הגאון ז"ל מחלב. ואמר רב הארי ז"ל קירומי⁴ בור של כרק⁵ הוורד בו אם יש ברנלו חמטין מתרפא סמי חנוות.⁵

ואמר רב האי המובן בזה יזרקו עליו מים. ורב הארי גאון ז"ל אינו מתיר (לכתוב) שפרי מתנה אצלם⁶ ואמר ר' הארי ז"ל: (פמחיבי הגזרה⁷) וחוא נפילת חשד, והוא שליחת יד בכסף באופן שאין לעמוד על המעילה אם ישנה בה: זה כמו השותפים והאמטרופסים והאריסים והאשה והנערים (בני הבית) היודעים בטיב הכספים, כמו שאמרו⁸: ואלו נשבעין שלא בטענה וכו' ופירוש אמרה שלא בטענה הוא, שאפילו לאמען על הנתבע בדבר כרי ולא ידוע אלא אמר בוראי מעלת בי בזה ואני תובע ממך שבועה או ראוי לפי הדין לחשבע לו. וכך

1. תשובה ד' ליק סי' ע"ו; שערי השובה סי' ס"ד; ס' העתים עמ' 43.
2. וכיה כערוך ע' פלם ובכ"י מינכן וע"י בדיס.
3. וכיה גיר' הרי"ף. ע"י פירוש, ובערוך ביקא, ולפנינו פיקא.
4. אף גיר' זו מובאת בערוך שם, וע"י בדיס.
5. לא ידעתי פירוש, ואולי שבוש יש כאן.
6. תשובה הוצי' הרכבו סי' פ"ב; הוצי' קורניל סי' ר"ג וע"י שם סי' ג"א; תשובות גורם סי' קצ"ט.
7. השבועה. 8. שבועות מ"ה א'.

יגדל אלהי חיי נשבעין שלא בשבעת אמו בשפמאני עסיקנן הכי קאמר ואין נשבעין שלא בשבעת בריא אלא בשבעת שמא. אמא אלאריסין פהם אלמקלדי אלצחרי וסא ימאללחם ואמא האפטרפין פהו וכיל אלאנסאן פי חיותה ואמא האשה הנושא והנותנת בתוך חברת פהו מלצין באלאסראח אלמקלדי פי מנול אליתומים בעד ופאה מורישם. והולא אלכססח אלדי לברתהם אלמקלדי לא יחלפון בשבעת שמא אן אפתרקו ולם תכון ביניהם עלקה ומצו עלי פרקתהם ואמסכו ען אלמקלדי באליםין יגב אן תוקף ולא יחלף אלכסס כקול אלחכמים חלקו השותפין והאריסין אין יכול להשבעין (ע"ה ב').

מן הגאונים האחרים הוא מביא את רב נחשון: היום (שבת ק"ה) פ"י וס"ט) אלתר והו אלי פתחת אלצבע סע אלמקלדי ימא סא בינהם פתח. והו תלמי שבר הלי אל פ"י ל"ט ב"ר (נחשון ז"ל) (י"ז א'); את רב צמח: פ"י ר' צמח ז"ל חלמון (תרומות ר' י"ט) צ"פ' אלכ"ק; את רב שטען ז"ל: הקסמילין (כלאים א' ד') אלכמלרי וקאל ר' שם ע' אנה יסמי באלשם אלפמטי (כ"ז ב'); את רב יהודאי: ואמר רב יהודאי ז"ל מאי טעמא ומותר בראשונה ובחמישית (10) משום רהו להו נכירות. פ"י ששאר האב

התכונן התלמוד באמרו (11): היכי נשבעין שלא בשבעת אמו בשפמאני עסיקנן הכי קאמר ואלו נשבעין שלא בשבעת בריא אלא בשבעת שמא. והאריסין הם הסקלים שדות וכיוצא בהם. והאפטרופין הוא בא כה הארס בחייו. והאשה הנושאת והנותנת בתוך הבית זהו סיוח לאשה המוציאה ומביאה בבית היתומים אחרי פטירת מורישם. ואלה החמשה אשר הזכירה אותם המשנה לא ישבעו בשבעת שמא אם חלקו, ולא יהא ביניהם קשר. והמשיכו לפי חלקתם וחללו מלבוש שבעה ראוי שיעמידו הדבר ולא ישבע בעל הדין, כמו שאסרו החכמים: חלקו השותפין והאריסין אין יכול להשבעין.

1. צ"ל: היכי נשבעין שלא בשבעת.
2. לפנינו קצור מן השער הה' בסי משפטי שבועות ר' ויציאה ר' ה' א'—ו' א'.
3. אולי צ"ל: היום.
4. צ"ל: מר רב.
5. פירוש היום "פתח", והוא אם נפתחת האצבע ותכחן נקרא סח שביניהם פתח. והוא שני שלישי הורת. הפירוש הזה למר רב נחשון. ועי' גם בפירוש הגאונים לס' ספרות הוצ' ר"ג אפשטין עמ' 30 ובמקורות שציון שם.
6. צהוב הביצים.
7. אבל איני יודע מי הוא.
8. צ"ל: הקסמילין.
9. ואמר ר' שמעי (שמעון?) קוראים אותו בארץ ישראל אלפמטי, והעורני ירדו רי"ג אפשטין על דברי בעל כפתור ופרח פ"י נ"ח: "קוסמילין אלפמטי (וכצ"ל) והוא נמצא בארץ כנען לא בכבלי". ועל אגסו פירש שם אלכמלרי, ועי' פי' הגאונים לס' ספרות 140.
10. יבמות צ"ו א'. וכאן באה הערה חשובה: "ואם תאמר לא מצינו במשנה מנין חמישית, דע כי זכרונה מובלע בסוף בדרך קצרה. בדרך שהמקרא מבליע ואומר: ואחיה מאהל לאהל ומשכן אל משכן".
11. שם מ"ח ב'.

אינו נודע באמנם שהדבר מפורסם שהאם היא שהרתה ושילדה והאב אינו ידוע אם סמנו הוא חולד אם מזולתו (מ"ב א').

חז"ל מזה מוכחים בו דברי הגאונים במתם: קד לזכרה בעץ אלגאונים פי קולח' (ברכות מ"ד א') הביאו לו מליה לכתחילה וכו' כך פירשו חכמים באוכלי פירות גינוסר שנו וכנתר היא גניסר ויום כנתר ימה של מזכריא ולמה נקרא שם כנתר שמתוקין פירותיה ככנארי וכיון שמתוקין פירותיה אוכל מהן חרבה עד שאין טועם טעם דגן וטעם פת וצריך דברים מלוחים שיאכל מהן כדי שיתקבלו עליו פירות מתוקים. ודכתי' באיזה מליה כל מליה דגים קטנים ככלל דכו אתא ר' דימי אמר עיר אחת היתה לינאי המלך בהר המלך והיו מוציאים ממנה ששים רבוא ומאתים ותשעה ותשעים⁸ למלךמדי תאנים ויש מרית שאינה מרופה⁹ וכל שונינו קורין אותה צחנתא⁴ והיא דגים קטנים שנימחו והיא מרית מרופה ובה אוכלין פתן מלכטי תאנים ויש מרית שאינה מרופה כל דג שראשו ושדרו ניכר זו היא מרית שאינה מרופה. וכומן הזה שנימל טעם הפירות ואין להם מתיקה כראשונים פת עיקר וכל מלוחין מפלין להם⁵ (ח' ב'—ט' א'); וקאל צאחב אל תשובות⁶ זיל כוס שלכרבה צריך וין חי שלא ירבה לתוכו מים, וצריך שיתן לתוכו מעט מים כר' אליעזר (ט' ב' ז'); כקול אלגאונים פי אל תשובות: מין שנמשא פירות במין שאין עושה פירות אסור להרכיב זה עם זה ... כקול אלגאונים פי אל תשובות: וכל מין ושאינו מינו אסור להרכיב זה עם זה ואפי' דומין זה לזה (כ"ו א'); והו קול אלגאון פי אל תשובות⁸: שיעור חלה שאמרו חב' חמשת רבעים ועוד קטח חייבין בחלה (ה"ט) ארבעים ושש כיצים וחומש ביצה. לפיכך הלש כשיעור בעריבה אחת חייב בחלה. ואפילו לש מאה שעורים במאה

1. כבר הזכיר אחד הגאונים כמה שאמר...
2. לפנינו: ששים רבוא ספלי מרית לקוצצי תאנים. ועי' ד"ס.
3. צ"ל: ויש מרית מרופה.
4. עי' תשובת הוצ' הרכבי ס' שס"ד, ועי' משיכ ריג אפשטיין במבואו לפי הגאונים לס' פהרות עמ' 55.
5. וחשבה את התשובה שנרפסה באוצהיג לברכות ס' רע"ב.
6. הוא כנראה ר' יצחק אללוסאני. עי' לעיל עמ' 385 הערה 5.
7. סיגונתה של ציפסה זו, וכמו כן של הבאות אחריה, מעיד שאין כאן לפנינו דברים שתשובה של גאון, כי אם מאיזה ספר פסקים. נראה ש.צאחב אל תשובות" אסף לתוך הקובץ שלו גם דברים מספרי ההלכות.
8. זוהי תשובת רב נמרונאי בתשובות גאוני מורח ומערב ס' קי"ה, ועי' גם תשובת רב כהן צדק בהלכות פסוקות ס' א' ושעית ס' מ"ו וקס"ג.
9. בגמרים: הוי.